

Rikspolisstyrelsens allmänna råd om anmodan att avhjälpa och begränsa skada;

RPSFS 2012:31
FAP 101-1

beslutade den 24 september 2012

Utkom från trycket
den 19 oktober 2012

Rikspolisstyrelsen meddelar följande allmänna råd.

1. Inledning

I 13 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare finns föreskrifter om polisens rätt att i vissa fall anmoda en ung lagöverträdare att ställa tillrätta efter ett brott som den unge har begått.

Närmare bestämmelser om rapporttefergift finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd i ämnet (FAP 101-2).

2. Anmodan

En anmodan, vars syfte också bör vara att avhålla den unge från att begå nya brott, bör framföras så nära brottstillfället som möjligt och oberoende av om rapporttefergift lämnas eller inte.

Omständigheter som gör det olämpligt att anmoda den unge att utföra något i syfte att ställa tillrätta kan vara att denne är uttröttad eller påverkad av något berusningsmedel.

En anmodan bör utformas så att den varken kan uppfattas som en befallning, ett villkor för att saken inte ska föras vidare eller ett löfte om t.ex. åtalsunderlåtelse. Eftersom den unges vilja att gottgöra målsäganden kan ha betydelse för en eventuell åtalsunderlåtelse (se 17 § tredje stycket lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare), bör polisen upplysa den unge om att det initiativ som han eller hon tar för att ställa till rätta kan räknas honom eller henne tillgodo.

Den unge bör även uppmärksammas på möjligheten att gottgöra den skadelidande inom ramen för ett medlingsförfarande.

Det bör särskilt uppmärksammas att den unge inte får utsättas för någon form av tvång med stöd av bestämmelserna i 13 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

3. Skadans art m.m.

Enligt 13 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare får anmodan ske endast om det är lämpligt med hänsyn till omständigheterna.

Vid bedömning av om den unge ska anmodas att t.ex. avhjälpa en skada bör därför övervägas,

1. om skadan är sådan att det står i den unges förmåga att utan hälsorisker avhjälpa den,
2. om arbetsuppgifterna fyller en funktion för den skadelidande,
3. om den skadelidande kan antas ställa sig positiv till åtgärden, och
4. om åtgärden är rimlig i förhållande till brottet och den unges delaktighet i det.

De åtgärder som kan komma ifråga är vanligen knutna till sådana brott som stöld, snatteri, skadegörelse och åverkan. Det kan vara fråga om att t.ex. städa upp efter ett inbrott, att återställa stulet gods eller att rengöra något som har smutsats ned.

4. Samtycke

En anmodan kräver, som framgår av 13 § tredje meningen lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, att målsägandens samtycke inhämtas om det inte är uppenbart obehövt.

För att samtycke inte ska behöva inhämtas måste det således stå helt klart att målsäganden, om han tillfrågats, skulle ha lämnat sitt samtycke. Så kan vara fallet när det gäller åtgärder som kan vidtas omedelbart på brottsplatsen och där det inte råder något tvivel om att den unge kan utföra åtgärden på ett fullt godtagbart sätt, t.ex. genom att städa upp efter nedskräpning eller återställa en tillgripen kundvagn.

5. Dokumentation

En anmodan bör framföras muntligen. Om anmodan har skett på brottsplatsen bör den antecknas i brottsanmälan eller i en rapport och i annat fall i förhörsprotokollet.

Om en anmodan har lämnats bör innan en förundersökning avslutas kontakt tas med målsäganden för uppgifter om vad den unge har gjort för att uppfylla sitt åtagande. I förundersökningsprotokollet bör vidare antecknas den unges inställning till anmodan samt vad han eller hon, på eget initiativ eller med föräldrars hjälp, har gjort för att gottgöra målsäganden.

Om den unge har åtgärdat skadan och omedelbar rapporteftergift har lämnats behöver en anmodan inte dokumenteras.

Dessa allmänna råd träder i kraft den 1 november 2012, då Rikspolisstyrelsens allmänna råd om anmodan att avhjälpa och begränsa skada (RPSFS 2001:11, FAP 101-1), ska upphöra att gälla.

På Rikspolisstyrelsens vägnar

BENGT SVENSON

Niklas Mårtensson
(Polisavdelningen)